

Kritēriji un principi pārbažu plānošanai

Kritēriji un principi nosaka, kā Valsts augu aizsardzības dienesta (turpmāk – dienests) kompetences jomās tiek plānotas pārbaudes par šajā dokumentā minētajiem dienesta 2024. gada uzraudzības plāna veicamajiem pasākumiem (pārbažu kodiem).

Satura rādītājs

Ar kvalitatīvu augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļu izmantošanu aizsargāti un audzēti kultūraugi.....	3
Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas uzraudzība un kontrole.....	3
7.1.1. Pārbaudījumu pieņemšana un apliecību izsniegšana augu aizsardzības jomā	3
7.1.2. Apmācību veicēju uzraudzība	3
7.1.3. Augu aizsardzības līdzekļu (AAL) izplatīšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes.....	3
7.1.4. AAL darbīgo vielu paraugu ņemšana to reģistrācijas nosacījumu atbilstības pārbaudei (AAL kvalitātes laboratoriskā testēšana)	4
7.1.5. AAL, kam beidzies derīguma termiņš, paraugu ņemšana.....	5
Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas uzraudzība un kontrole.....	6
7.2.1. Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes.....	6
7.2.2. AAL lietošanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes.....	6
Labā lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) standarta un normatīvajos aktos noteikto pārvaldības prasību (TANPP) nodrošināšana	10
7.3.1. Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes visā Latvijas teritorijā.....	10
7.3.2. Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes īpaši jutīgajās teritorijās	11
Videi un klimatam labvēlīgas lauksaimniecības prakses nodrošināšana (klimata un vides shēmas jeb ekoshēmas).....	11
7.4.1. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par ekoloģiski nozīmīgu platību	11
7.4.2. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par saudzējošo lauksaimniecības praksi	11
7.4.3. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošas lauksaimniecības praksēm	11
Augu un augu produktu paraugi AAL atliekvielu konstatēšanai.....	11
7.5.1. AAL lietojuma pārbaude, veicot augu un augu produktu laboratorisko testēšanu	11
Mazināti augu aizsardzības līdzekļu radītie riski un ietekme uz cilvēku veselību un vidi, lietojot vidi saudzējošo integrēto augu aizsardzības sistēmu.....	13
7.6.1. Nelegālo augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas un lietošanas novēršana Latvijā (tirgus pārbaudes)	13
7.6.2. AAL lietošanas kontrole īpaši aizsargājamās dabas teritorijās	13
7.6.3. Monitorings AAL atliekvielu noteikšanai ūdenī un vidē	13

Mēslošanas līdzekļu un substrātu aprites un mēslošanas līdzekļu lietošanas kontrole un uzraudzība	15
7.8.1. Mēslošanas līdzekļu un substrātu aprites vietu pārbaudes	15
7.8.2. Mēslošanas līdzekļu un substrātu kontroles paraugu ņemšana	15
7.8.3. Mēslošanas līdzekļu lietošanas pārbaudes, pamatojoties uz personu iesniegumiem ...	16
Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība, lai novērstu lauksaimnieciskas darbības izraisītu ūdens, augsnes un gaisa piesārņojumu	16
7.9.1. Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība	16
Ēnu ekonomikas apkarošana	17

Ar kvalitatīvu augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļu izmantošanu aizsargāti un audzēti kultūraugi

Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas uzraudzība un kontrole

7.1.1. Pārbaudījumu pieņemšana un apliecību izsniegšana augu aizsardzības jomā

Apliecību skaits: 2136

Plānu sastāda, ņemot vērā vidējo skaitu pēdējos trijos gados.

1. Reģionālā nodaļa nodrošina pārbaudījuma pieņemšanu un apliecības izsniegšanu personām (**2100 apliecības**), kurām nepieciešama:
 - profesionālā augu aizsardzības līdzekļu (turpmāk – AAL) lietotāja apliecība darbībām ar otrās reģistrācijas klases AAL;
 - AAL lietošanas operatora apliecība darbībām ar otrās reģistrācijas klases AAL;
 - AAL pārdevēja apliecība.
2. Augu aizsardzības departamenta Augu aizsardzības līdzekļu uzraudzības daļa (turpmāk – AALUD) nodrošina pārbaudījuma pieņemšanu un apliecības izsniegšanu personām (**36 apliecības**), kurām nepieciešama:
 - profesionālā AAL lietotāja apliecība darbībām ar pirmās reģistrācijas klases AAL;
 - augu aizsardzības konsultanta apliecība.

7.1.2. Apmācību veicēju uzraudzība

Uzraudzību skaits: 10

Ar dienesta rīkojumu apstiprinātas piecas reģionālo nodaļu komisijas pie desmit apmācību veicējiem veic pārbaudes un sagatavo ziņojumus.

7.1.3. Augu aizsardzības līdzekļu (AAL) izplatīšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes

Kopējais pārbaudīto skaits: 200

1. AAL izplatīšanas vietu atbilstības pārbaudes speciālas atļaujas (licences) saņemšanai (pārbaudīto skaits 10):

Pārbaudes veic, pamatojoties uz AALUD informāciju, kas tiek nosūtīta, ja ir saņemts pieteikums no komersanta speciālas atļaujas (licences) saņemšanai. Plānojot pārbaudīto skaitu, ņem vērā pēdējos trīs gadu laikā izsniegto speciālo atļauju (licenču) skaitu.

2. AAL marķējuma teksta atbilstības pārbaudes (pārbaudīto skaits 20):

AALUD veidojot pārbaudāmo AAL marķējuma teksta sarakstu, ņem vērā uz risku balstītus kritērijus:

- AAL marķējuma teksta pārbaudes izvēlas no AAL, kas ir ievietoti *Google* tīmekļvietnes tabulā (pārbaudīto skaits 15);
- AALUD nozīmē marķējuma teksta pārbaudes, kuru nepieciešamību nosaka informācija, kas iegūta no komersantu iesniegtiem sertifikātiem VAAD (kuri iesniegti VAAD septiņas dienas pēc ieviešanas valstī) vai iegūta citādi (pārbaudīto skaits 5).

3. AAL licencēto tirdzniecības vietu pārbaudes (pārbaužu skaits 145):

Pārbaudes veic tirdzniecības vietā, kur pastāv iespēja, ka AAL var tikt uzglabāts pie pazeminātas vai paaugstinātas gaisa temperatūras, kas var negatīvi ietekmēt AAL kvalitāti. Pārbaudes ir obligātas, ja iestājas minētie nosacījumi (pārbaužu skaits 13).

132 pārbaudes:

- Pārbaudes pie 1., 2., 3. reģistrācijas klases AAL ievēdējiem – izplatītājiem veic:
 - ✓ pirmajā pusgadā pie visiem ievēdējiem – izplatītājiem (vēlams veikt no februāra vidus līdz maija vidum);
 - ✓ otrajā pusgadā pie tiem ievēdējiem – izplatītājiem, ko norādījusi AALUD (vēlams veikt no septembra vidus līdz novembra vidum).
- Pārbaužu laikā inspektori pārbauda situāciju ar AAL, kuriem 2023. gadā inspektori piedalījās parauga paņemšanā, bet komersanti par tiem neiesniedza iesniegumu AALUD, lai saņemtu lēmumu par tālāko rīcību ar šiem AAL.
- Pārbaudes veic pie tiem izplatītājiem, kuri iepriekšējā gadā ir saņēmuši speciālās atļaujas (licences);
- Pārbaudes veic tajās AAL izplatīšanas vietās, kurām iepriekšējā gadā nav bijusi pārbaude;
- Pārbaudes veic pie 1., 2., 3. reģistrācijas klases AAL izplatītājiem, kuriem iepriekšējā gadā ir konstatēti maznozīmīgi un būtiski pārkāpumi. Pārbaudi plāno veikt tajā laikā, kad iespējams pārbaudīt iepriekšējā gadā konstatēto neatbilstību novēršanu.

4. Komersantu iesniegto pārskatu par lietotājiem izplatītajiem AAL apjomiem pārbaudes (pārbaužu skaits 15)

Pārbaudes veic pie trīs AAL izplatītājiem, katras reģionālās nodaļas teritorijā “Pārskata par iepriekšējā gadā izplatītiem AAL” pārbaudei. Trešajā ceturksnī sarakstu sniedz AALUD.

5. Operatīvās pārbaudes (pārbaužu skaits 10)

Operatīvās pārbaudes veic jebkurā licencētā izplatīšanas vietā, ja ir saņemta jebkāda veida informācija vai veicot AAL uzraudzību iegūta informācija par iespējamu normatīvo aktu prasību pārkāpumu, ieskaitot konstatētus neatbilstošus sludinājumus (ss.lv, Facebook, vietējos sludinājumos u.c.) ar mērķi, lai novērstu nelegālo AAL izplatīšanu un lietošanu, kā arī, ja:

- ir aizdomas, ka vieta, kurai ir izsniegta speciālā atļauja (licence), kādu laiku nav nodarbojusies ar AAL izplatīšanu, bet ir atsākusi to darīt;
- ir situācijas, kad pieņemts negatīvs lēmums attiecībā uz AAL izplatīšanu;
- AALUD nozīmētas pārbaudes, kuru nepieciešamību nosaka informācija, kas iegūta no komersantu iesniegtiem sertifikātiem dienestā (kuri iesniegti dienestā septiņas dienas pēc ieviešanas valstī) vai iegūta citādi;
- un citos iepriekš neminētos gadījumos.

7.1.4. AAL darbīgo vielu paraugu ņemšana to reģistrācijas nosacījumu atbilstības pārbaudei (AAL kvalitātes laboratoriskā testēšana)

Paraugu skaits: 5

Pārbaudes veic AAL izplatīšanas vietās, kuras saņēmušas speciālās atļaujas (licences) un jebkurā citā vietā, par kuru ir saņemta informācija par iespējamu neatbilstību. Google tīmekļvietnes tabulā saskaņā ar kritērijiem norādīti AAL, kas jāņem kvalitātes kontrolei.

Inspektors ņem paraugus no tiem AAL, kas paredzēti plānā, ņemot vērā, ka AAL:

- iepakojuma lielums nedrīkst būt lielāks par pieciem vai desmit litriem vai kilogramiem;
- derīguma termiņš nebeidzas plāna gadā;
- partijas lielums – vismaz 50 iepakojumi (var būt izņēmumi);
- paraugu ņem no jebkuras izplatīšanas vietas vai citas vietas, kur konstatēta AAL neatbilstība normatīvo aktu prasībām.

Cenšas neņemt paraugus no:

- tādiem AAL, kas ir nelielos apjomos un kas kaitīgo organismu ierobežošanai ir jālieto tūlīt vai tuvākajā laikā;
- tādas AAL partijas, no kuras paraugs jau ir paņemts.

7.1.5. AAL, kam beidzies derīguma termiņš, paraugu ņemšana

Paraugu skaits: 80

AAL paraugu ņemšanu, kuriem beidzies derīguma termiņš, plāno, ņemot vērā vidējo paraugu skaitu par iepriekšējiem trīs gadiem.

AALUD sagatavo *Google* tīmekļvietnes tabulu par AAL paraugiem, kam beidzies derīguma termiņš, kuru ņemšanā inspektori ir piedalījušies. Inspektors par katru ņemto paraugu nekavējoties ieraksta informāciju tīmekļvietnes tabulā.

Augu aizsardzības izplatīšanas jomas pārbažu veikšanas optimālais laiks

1. tabula

Pārbaudes veids	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Operatīvā pārbaude izplatīšanas vietā, kur atrodas AAL, kuru marķējumā ir norādīta noteikta uzglabāšanas temperatūra, ja āra temperatūra ir pazemināta	X	X									X	X
Izplatīšanas vietas atbilstības pārbaudes pie komersantiem, kas vēlas saņemt speciālo atļauju (licenci)	X	X	X	X	X				X	X		
AAL marķējuma pārbaudes		X	X	X	X				X			
AAL kam beidzies derīguma termiņš, paraugu ņemšana	X	X	X	X	X						X	X
AAL paraugu ņemšana kvalitātes pārbaudei			X	X	X				X			
AAL izplatīšanas normatīvo aktu prasību pārbaude			X	X	X				X	X		

X - Pārbaudes veida aktīvākais veikšanas laiks

Papildus informāciju iegūst:

Par izplatīšanas vietām, kas saņēmušas speciālās atļaujas (licences):

- dienesta tīmekļvietnē > Reģistri > Licencēto augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas vietu saraksts;
- KUVIS licencēto AAL izplatīšanas vietu sarakstu sava reģiona robežās iespējams atlasīt sadaļā: AAD > AALA > AAL izplatīšanas licencēšana V2.

Informācija par:

- Latvijā reģistrētajiem AAL pieejama dienesta tīmekļvietnē > Reģistri > Augu aizsardzība > AAL saraksts;
- izmaiņām izplatīšanā un lietošanā pieejama dienesta tīmekļvietnē "[Augu aizsardzības līdzekļu saraksts](#)".

Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas uzraudzība un kontrole

7.2.1. Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes

Pārbažu skaits: 538

Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes veic pie personām, kuras reģistrētas Lauksaimniecības produktu integrēto audzētāju reģistrā.

Lauksaimniecības produktu integrēto audzētāju **pārbaudes jāpabeidz līdz 30. septembrim.**

Pārbažu veikšanas laiki:

- aktīvākajā kultūraugu augšanas periodā – ražas veidošanās laikā un līdz laikam, kamēr kultūraugs vēl ir uz lauka;
- dārzeņiem un augļaugiem, kas ir agrai izplatīšanai, pārbaudes var sāk veikt jau maijā pie personām, kas nepretendē uz atbalsta maksājumu “Vidi saudzējošā dārzkopība” (VSD);
- kultūraugiem, kuri dod vairākas ražas gadā, pārbaudi vēlams veikt, sākot ar martu (siltumnīcas).

7.2.2. AAL lietošanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes

Kopējais pārbažu skaits: 899

Katrai saimniecībai, kurai ir paredzētā pārbaude, labākais pārbažu veikšanas laiks ir laiks, kad saimniecībā dominējošajam kultūraugam ir periods, kad visvairāk var parādīties kaitīgie organismi un kuru ierobežošanai saimniecība, iespējams, ir pieņēmusi lēmumu lietot AAL (7. tabula), izņemot gadījumus, kad pārbažu veikšanai ir cits mērķis.

1. Paredzētās AAL lietotāju pārbaudes (pārbažu skaits 699)

AAL uzraudzības pārbaudes, kuras pamatojoties uz riska kritērijiem izvēlas reģionālās nodaļas (pārbažu skaits 64):

2. tabula

Pārbaudes objekti	AALUD norādes	
attiecībā uz personām, kuras veic pirmās reģistrācijas klases AAL lietošanas pakalpojumus vai saimniecības, kas pašas veic fumigāciju.	uzmanību pievērš: - nodarbināto skaitam uzņēmumā (<i>visiem nodarbinātiem jābūt ar 1. reģistrācijas klases AAL profesionālā lietotāja apliecībām</i>); - lietoto AAL devām jābūt norādītām, kā Latvijas republikas reģistrēto AAL sarakstā; - lietotā deva nedrīkst pārsniegt reģistrēto AAL devu (pārkāpuma gadījumā uzsāk administratīvā pārkāpuma procesu).	katram inspektoram 1 pārbaude - kopā 16 pārbaudes
no dienesta pieejamiem reģistriem vai informācijas, kas iegūta citā veidā: puķu, stādu audzētavas, komersanti (piemēram, pilsētu komunālie uzņēmumi, namu pārvaldnieki un citi), kas apsaimnieko sabiedriskās	uzmanību pievērš: AAL marķējumiem, kuros ir norādīti ierobežojumi lietojumiem publiskās teritorijās - visiem AAL, kuri reģistrēti, sākot ar 2024. gadu, ja nav nepieciešama lielāka aizsargjosla, smidzinot AAL laukā, kas robežojas ar teritorijām, ko izmanto plaša sabiedrības daļa vai	katram inspektoram 1 pārbaude - kopā 16 pārbaudes

<p>(ne lauksaimniecībā izmantojamās) teritorijas, privāto māju teritorijas, publiskas sporta pasākumu vietas – golfa laukumi (kur sporta veids aizņem lielas teritorijas), parki, citi apstādījumi.</p>	<p>mazāk aizsargātas iedzīvotāju grupas, nepieciešams ievērot 2 metri aizsargjoslu no lauka malas utt.</p>	
<p>Inspektora paša iegūta informācija</p>	<p>uzmanību pievērš:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teritorijām, kur lieto AAL un kas atrodas pie virszemes ūdensobjekta, piemēram, aizdomas par aizsargjoslu neievērošanu vai ierobežojumu neievērošanu, kas noteikti AAL marķējumā; - ja pamana vizuālas AAL lietojuma pazīmes, kas liecina par iespējamu neatbilstību, piemēram, apvītuši augi, nodzeltējusi grāvja mala; - ja notiek AAL lietošana, kas ir agronomiski nepamatota (kultūraugam tajā laikā vairs neko nelieto); <p>Inspektors faktu konstatēšanas brīdī noskaidro vietas koordinātas un, pamatojoties uz koordinātām, pie Vispārējās uzraudzības daļas noskaidro saimniecību, kurā pēc tam veic pārbaudi (obligāti apseko kultūraugu, teritoriju, kur iepriekš bija konstatēts, ka veikta AAL lietošana vai jau ir pazīmes par AAL lietošanu, piemēram, pie virszemes ūdensobjektiem).</p>	<p>katram inspektoram 1 pārbaudes - kopā 16 pārbaudes</p>
	<p>ja iepriekšējā gada jebkuru pārbažu laikā ir iegūta informācija vai konstatēti fakti par iespējamu augu aizsardzības jomas neatbilstību.</p>	<p>katram inspektoram 1 pārbaude - kopā 16 pārbaudes</p>

AALUD nozīmētas pārbaude (pārbažu skaits 202):

Pārbaudes, kuru mērķis iegūt informāciju par AAL lietošanas paradumiem vai konstatēt pieļautās neatbilstības attiecībā uz zemnieku saimniecībās lietotiem AAL, kuras atrodas 5 km radiusā ap saimniecībām, kuras atlasītas pēc riska kritērijiem.

Veicot pārbaudes inspektors ņem vērā iepriekšējā un šī gada AAL lietošanu. No ES izslēgto AAL darbīgo vielu propikonazols, tiakloprīds, epoksikonazols, vielu klātbūtne nedrīkstētu būt vispār.

Tāpat iepriekš minētajās pārbaudēs saimniecībā pievērš uzmanību 2023. gadā zemāk lietoto AAL paradumiem, iegūto informāciju ieraksta pārbaudes aktā. Ja veicot pārbaudi ir aizdomas par šādu AAL lietošanu, tad vērtē situāciju un lemj par augu un augu produktu paraugu ņemšanu ņemot vērā 3. tabulā minētos nosacījumus.

3. tabula

Pārbaudes objekti	AALUD norādes	Kopā pārbaudes
Blakus esošās saimniecības 5 km rādiusā ap saimniecībām, kuras atlasītas pēc riska kritērijiem	uzmanību pievērš: AAL, kas satur darbīgo vielu propikonazols, tiakloprīds, epoksikonazols , kas izslēgtas no LR reģistrēto AAL reģistra;	99 pārbaudes kopā (saimniecību saraksts sadalīts pa reģionālajām nodaļām)
Blakus esošās saimniecības 5 km rādiusā ap saimniecībām, kuras atlasītas pēc riska kritērijiem	kas satur darbīgo vielu acetamiprīds , un šo darbīgo vielu saturošiem AAL, 2024. gadā to lietošanā noteiktas izmaiņas - ja nepieciešams veikt atkārtotu apstrādi, lietot insekticīdus no citām ķīmisko vielu grupām.	
Saimniecības, par kurām ir informācija par to, ka tās ir lietojušas AAL, kas satur AAL darbīgo vielu acetamiprīds	kas satur darbīgo vielu acetamiprīds , un šo darbīgo vielu saturošiem AAL, 2024. gadā to lietošanā noteiktas izmaiņas - ja nepieciešams veikt atkārtotu apstrādi, lietot insekticīdus no citām ķīmisko vielu grupām.	93 pārbaudes kopā (saimniecību saraksts sadalīts pa reģionālajām nodaļām)
Pārbaudes saimniecībā, kuras ir iegādājušās un iesējušas vasaras rapsi, kuru ņemtajos paraugos ir konstatētas ES. Paraugus ņēma sēklu kontroles jomas vecākie inspektori.	Konstatētās vielas - Metalaksils un metalaksils-M, Imidakloprīds, Tiakloprīds, Tiametoksams. Saimniecībā ņem paraugu no lauka, kur sētas konkrētā vasaras rapša sēklas, kad vasaras rapsim sākas ziedēšana un kad bites var sākt ievākt nektāru.	10 pārbaudes kopā (saimniecību saraksts sadalīts pa reģionālajām nodaļām)

No Latvijas republikas reģistra izslēgtie AAL

4. tabula

AAL darbīgās vielas nosaukums	AAL nosaukums	Noteiktie anulēšanas, izplatīšanas un lietošanas beigu termiņi
Epoksikonazols	Adexar XE	Anulēts 30.04.2020. Krājumu izplatīšana līdz 30.10.2020. un izlietošana līdz 30.10.2021.
	Allegro Super	
	Bell	
	Bell Super	
	Capalo	
	Cerix	
	Duet Ultra	
	Epox Extra	
	Epox Top	
	Gemino	
	Maracas	

	Maredo 125 SC	
	Opera N	
	Opus	
	Opus EC	
	Osiris	
	Osiris Star	
	RUBRIC	
	Swing Gold	
	Tango Flex	
Tiakloprīds	Biscaya OD	Anulēts 03.08.2020. Krājumu izplatīšana līdz 03.08.2020. un izlietošana līdz 31.12.2020.
	Proteus OD	
Propikonozols	Archer Turbo 575 EC	Anulēts 19.06.2019. Krājumu izplatīšana līdz 31.08.2019. un izlietošana līdz 31.10.2019
	Barclay Bolt XL	
	Boudicca 250 EC	
	Bumper 25 EC	
	Bumper Super	
	Inovor	
	Tilt 250 EC	Anulēts 31.01.2019. Krājumu izplatīšana līdz 31.07.2019. un izlietošana līdz 31.10.2019.
	Taspa 500 EC	Anulēts 06.04.2019. Krājumu izplatīšana līdz 31.08.2019. un izlietošana līdz 31.10.2019
	Golden Propiconazol 250 EC	Anulēts 22.10.2018. Krājumu izplatīšana līdz 22.10.2018. un izlietošana līdz 22.10.2018.

Izmaiņas Latvijas Republikas reģistrā reģistrētiem AAL 2024. gadā

5. tabula

AAL darbīgās vielas nosaukums	AAL nosaukums	Noteiktie ierobežojumi
Acetamiprīds	Acetami 20 SG	SPa1 Lai izvairītos no rezistences veidošanās, nelietot šo vai jebkuru citu AAL, kurš satur acetamiprīdu, vairāk nekā vienu reizi sezonā vienā un tajā pašā laukā.
	Acetazol 20 SG	
	Acetazol Extra	
	Carnadine Extra	
	Gazelle 20 SG	
	Imprid Skog	
	Mospilan 20 SG	

Pārbaudes, kuras atlasa Vispārējās uzraudzības daļa (433 pārbaudes):

- saimniecības, kurām iepriekšējā gadā konstatēti maznozīmīgi un būtiski pārkāpumi AAL lietošanas pārbaudēs un būtiski pārkāpumi savstarpējās atbilstības prasību pārbaudēs;
- pēc saimniecībā audzējamiem pamata kultūraugiem. Atlasā primāri tās saimniecības, kurās AAL lietošanas pārbaude nav vispār bijusi, bet obligāts nosacījums – pārbaude nav bijusi pēdējo trīs gadu laikā.

2. AAL lietotāju pārbaudes darbīgo vielu glifosātu saturošo AAL lietojuma kontrolei (pārbauzu skaits 50):

Pārbauzu veikšana ieskaitot paraugu ņemšanu no graudaugiem, rapša, griķiem un citiem kultūraugiem saimniecībās, kur glifosātu saturošs AAL ir lietots pirms ražas novākšanas (iespēju robežās jābūt pārstāvētiem dažādiem kultūraugiem).

Visu veidu AAL pārbaudēs iegūst informāciju par AAL, kas satur darbīgo vielu glifosātu un paraugu ņemšanai izvēlas saimniecības, kurās:

- ir iegādāts un tiks lietots darbīgo vielu glifosātu saturošs AAL citiem mērķiem;
 - ir iegādājušās darbīgo vielu glifosātu saturošs AAL lietošanai pirms ražas novākšanas laikā;
 - ir aizdomas par tāda AAL, kura darbīgā viela ir glifosāts, lietošanu;
 - ir vizuālas AAL lietošanas pazīmes;
- citi gadījumi.

Sekot līdzi tam, lai augu un augu produktu paraugi uz darbīgo vielu glifosātu saturošo AAL lietošanas pārbaudi tiktu paņemti:

- 50% paraugu no saimniecību laukiem, kur lietoti pirms ražas novākšanas laikā;
- 50% paraugu no saimniecību laukiem, kur ir saņemta informācija, ka nelieto, bet ir aizdomas par to, ka varētu tikt lietoti.

3. Operatīvās pārbaudes (150 pārbaudes)

Pārbaudes veic:

- uz iegūtas informācijas pamata par iespējamu neatbilstību;
- uz saņemto ziņojumu pamata (no citas iestādes, personas);
- uz iegūtas operatīvas informācijas pamata par nepareizu AAL lietošanu, veicot citas pārbaudes;
- ja saimniecībai ir nepieciešams atzīt citas valsts AAL lietošanas iekārtas pārbaudi, bet nevar nodrošināt dokumentāciju (pirkuma dokuments utt.). Pārbaudi veic, pamatojoties uz AALUD norādījumiem;
- ja ir situācijas, kad pieņemts negatīvs lēmums attiecībā uz AAL lietošanu (AAL svītrots no reģistra un ir informācija par atlikumiem, analizēts AAL sastāvs, konstatēta neatbilstība utt.);
- citos iepriekš minētos gadījumos.

Labā lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) standarta un normatīvajos aktos noteikto pārvaldības prasību (TANPP) nodrošināšana

7.3.1. Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes visā Latvijas teritorijā

Pārbauzu skaits: 330

Saimniecības nosacījumu sistēmas prasību pārbaudēm saskaņā ar dienestā apstiprinātiem riska kritērijiem atlasa Vispārējās uzraudzības daļa, pamatojoties uz kārtējā gada rīkojumu par kārtību personu atlasei nosacījumu sistēmas prasību pārbaudēm.

Pārbaudes jāpabeidz līdz pārbaudes gada **1. oktobrim**.

7.3.2. Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes īpaši jutīgajās teritorijās

Pārbaužu skaits: 80

Saimniecības nosacījumu sistēmas prasību pārbaudēm saskaņā ar dienestā apstiprinātiem riska kritērijiem atlasa Vispārējās uzraudzības daļa, pamatojoties uz kārtējā gada rīkojumu par kārtību personu atlasei nosacījumu sistēmas prasību pārbaudēm.

Pārbaudes jāpabeidz līdz pārbaudes gada **1. oktobrim**.

Videi un klimatam labvēlīgas lauksaimniecības prakses nodrošināšana (klimata un vides shēmas jeb ekoshēmas)

7.4.1. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par ekoloģiski nozīmīgu platību

Pārbaužu skaits: 195

Saimniecības ekoshēmu prasību pārbaudēm saskaņā ar dienestā apstiprinātiem kritērijiem atlasa Vispārējās uzraudzības daļa, pamatojoties uz kārtējā gada rīkojumu par kārtību personu atlasei ekoshēmu prasību pārbaudēm.

Pārbaudes jāpabeidz līdz pārbaudes gada **30. oktobrim**.

7.4.2. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par saudzējošo lauksaimniecības praksi

Pārbaužu skaits: 140

Saimniecības ekoshēmu prasību pārbaudēm saskaņā ar dienestā apstiprinātiem kritērijiem atlasa Vispārējās uzraudzības daļa, pamatojoties uz kārtējā gada rīkojumu par kārtību personu atlasei ekoshēmu prasību pārbaudēm.

Pārbaudes jāpabeidz līdz pārbaudes gada **30. oktobrim**.

7.4.3. Pārbaudes ekoshēmu prasību izpildei par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošas lauksaimniecības praksēm

Pārbaužu skaits: 65

Saimniecības ekoshēmu prasību pārbaudēm saskaņā ar dienestā apstiprinātiem kritērijiem atlasa Vispārējās uzraudzības daļa, pamatojoties uz kārtējā gada rīkojumu par kārtību personu atlasei ekoshēmu prasību pārbaudēm.

Pārbaudes jāpabeidz līdz pārbaudes gada **30. oktobrim**.

Augu un augu produktu paraugi AAL atliekvielu konstatēšanai

7.5.1. AAL lietojuma pārbaude, veicot augu un augu produktu laboratorisko testēšanu

Paraugu skaits: 208

Visu veidu saimniecību AAL lietošanas pārbaudēs nepieciešamība gadījumā var ņemt augu un augu produktu paraugus AAL atliekvielu klātbūtnes konstatēšanai.

Lai iekļautos atvēlēto budžeta līdzekļu ietvaros pie augu un augu produktu paraugu analizēšanai nosakāmajiem rādītājiem ņemt vērā 6. tabulā minētās situācijas.

Augu un augu produktu paraugu ņemšanas nosacījumi 2024. gadam.

6. tabula

Uzraudzības pasākumi, kura laikā ņem augu un augu produktu paraugu	Nosakāmās AAL darbīgās vielas un metode	Kopīgais paraugu skaits
Kodinātu graudu paraugu ņemšana, lai pārliecinātos par ES aizliegto AAL darbīgo vielu klātbūtni	Ja ir iespējams, norāda darbīgo vielu nosaukumus Metalaksils un metalaksils-M, Imidakloprīds; Tiakloprīds, Tiametoksams un norāda, ka arī visu, ko var noteikt ar metodi HPLC-MS/MS (latviskais AEŠH-MS/MS)	15
Lauksaimniecības produktu integrēto audzētāju pārbaudes	Ja ir iespējams, tad norāda nosakāmo darbīgo vielu nosaukumus un visu, ko var noteikt ar metodi HPLC-MS/MS (latviskais AEŠH-MS/MS)	30
Augu un augu produktu paraugu ņemšana glifosāta atliekvielu klātbūtnes konstatēšanai pirms ražas novākšanas laikā	Glifosāts	50
Augu un augu produktu paraugu ņemšana, lai sapratu AAL lietošanas paradumus un konstatētu neregistrētu AAL atliekvielu klātbūtni saimniecības, kuras atrodas netālu no bišu dravām	Ja ir iespējams, norāda darbīgo vielu nosaukumus, īpašu uzmanību pievērš AAL lietošanai, kas satur propikonazols, tiakloprīds, epoksikonazols, un norāda, ka arī visu, ko var noteikt ar metodi HPLC-MS/MS (latviskais AEŠH-MS/MS)	38
Augu un augu produktu paraugu ņemšana vasaras rapša sējumos, lai pārliecinātos par ES aizliegto AAL darbīgo vielu klātbūtni, kuras tika konstatētas pārbaudot kodinātu graudu paraugus	Ja ir iespējams, norāda darbīgo vielu nosaukumus Metalaksils un metalaksils-M, Imidakloprīds; Tiakloprīds, Tiametoksams un norāda, ka arī visu, ko var noteikt ar metodi HPLC-MS/MS (latviskais AEŠH-MS/MS)	10
Pārējo plānoto un operatīvo pārbaūžu laikā paņemtie augu un augu produktu paraugi	Vērtē situāciju, skatās ar kuru metodi var noteikt darbīgo vielu. Vajadzības gadījumā konsultējas ar AALUD	65
Virszemes ūdens avotu ūdens paraugi (pārbaūžu kods 7.6.3.)	Bentazons - “Pesticīdu noteikšana ūdenī ar AEŠH-MS/MS “ Glifosāts un “Glifosāts ūdenī - AMPA (aminometilfosfonskābe)”	12

Veicot AAL lietošanas pārbaudes, īpašu uzmanību pievērš AAL:

- kuri svītroti no reģistra, to izlietošanas beigu termiņam;
- kuriem pārvērtēšanas procesā apstiprinātas izmaiņas iepriekš reģistrēto AAL lietojumā, un kuri jālieto saskaņā ar jauno lietojumu;
- kuriem noteikti lietošanas ierobežojumi attiecībā uz darbīgo vielu;
- kuriem izsniegtas atļaujas mazajam lietojumam – darbības jomas paplašināšana veikta saskaņā ar Regulas (EK) 1107/2009 51. pantu – atļaujas;
- ierobežojumiem attiecībā uz virszemes ūdensobjektiem;

- kuru lietojumā, lai aizsargātu izdīgušus vai neizdīgušus kultūraugus un citus ar lietojumu nesaistītos uzdīgušus vai neuzdīgušus augus, ir jāievēro aizsargjosla līdz blakus laukam un/vai lauksaimniecībā neizmantojamai zemei;
- lietošanai, kuru darbīgā viela ir glifosāts;
- u.c.

Informācija par:

- Latvijā reģistrētajiem AAL informācija pieejama dienesta tīmekļvietnē > Reģistri > Augu aizsardzība > Augu aizsardzības līdzekļu saraksts;
- izmaiņām izplatīšanā un lietošanā pieejama KUVIS sadaļā: AAD > AALR > AAL inspektoru faili > citi dokumenti .

Mazināti augu aizsardzības līdzekļu radītie riski un ietekme uz cilvēku veselību un vidi, lietojot vidi saudzējošo integrēto augu aizsardzības sistēmu

7.6.1. Nelegālo augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas un lietošanas novēršana Latvijā (tirgus pārbaudes)

Pārbažu skaits: 45

Paraugu skaits: 5

Operatīvās pārbaudes veic jebkurā vietā, ja ir saņemta jebkāda veida informācija vai veicot AAL uzraudzību iegūta informācija par iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, ieskaitot konstatētus neatbilstošus sludinājumus (ss.lv, *Facebook*, vietējos sludinājumos u.c.) ar mērķi novērst nelegālo AAL izplatīšanu un lietošanu. Tie var būt tirgi, saimniecības (AAL lietotāji), būvmateriālu, lauksaimniecības preču veikali, izstādes, veterinārās aptiekas u.c. neminētas vietas.

7.6.2. AAL lietošanas kontrole īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Pārbažu skaits: 170

Pārbaudes veic saimniecībās, kuru lauki atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT), t.sk., saimniecībās, kurās noteikti ierobežojumi attiecībā uz AAL lietošanu. Atlasi veic Vispārējās uzraudzības daļa. Nepieciešamības gadījumā ņemt paraugu pārbažu koda 7.5.1. noteikto paraugu ietvaros.

7.6.3. Monitorings AAL atliekvielu noteikšanai ūdenī un vidē

Pārbažu skaits: 12

Paraugu skaits: 12

Pārbažu laikā veic monitoringu AAL atliekvielu noteikšanai ūdenī un vidē. Sarakstu ar objektiem sagatavo AALUD sadarbībā ar reģionālajām nodaļām (par paraugu ņemšanas vietām izvēlas tās, kuras atrodas tuvu lauksaimniecībā izmantojamām platībām, kā arī paredz tos paraugus ņemt, kur iepriekšējā gadā ir konstatēta AAL darbīgo vielu klātbūtne. Pirmo paraugu ņem līdz 30. jūnijam, atkārtoti paraugus ņem tikai tajos virszemes ūdensobjektos, kur ir konstatēta AAL atliekvielu klātbūtne.

Optimālais pārbaužu veikšanas laiks atkarībā no kultūraugiem

7. tabula

Kultūrauga nosaukums	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ziemas rapsis					X			X	X	X		
Vasaras rapsis					X	X						
Lauka pupas					X	X						
Zirņi					X	X						
Zemenes						X						
Sīpolaugi						X						
Griķi									X			
Kartupeļi						X	X					
Burkāni						X						
Kāposti						X						
Augļu koki un ogulāji							X	X				
Vasarāju graudaugi					X	X						
Ziemāju graudaugi					X	X			X	X		

Augu aizsardzības lietošanas jomas pārbaužu veikšanas optimālais laiks

8. tabula

Pārbaužu veids	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
AAL lietošanas normatīvo aktu prasību pārbaudes				X	X	X	X	X	X	X	X	
Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes visā Latvijas teritorijā					X	X	X	X	X			
Nosacījumu sistēmas prasību pārbaudes īpašu jutīgajās teritorijās		X	X			X	X	X	X			
Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas pārbaudes (pie personām, kas saņem maksājumus, piedalās programmā “Skolas auglis” vai marķē produkciju ar “Zaļo karotīti”, vai citos gadījumos)		X	X	X	X	X	X	X	X			
Pārbaudes, kuras tiek veiktas, lai zemnieki saņemtu atbalsta maksājumus							X	X	X	X		
Citos gadījumos ņemamie augu un augu produktu paraugi					X	X	X	X	X			

Augu un augu produktu paraugi no personām, kas ir Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā saskaņā ar dienestā apstiprinātiem kritērijiem		X	X	X	X	X	X	X				
Monitorings AAL atliekvielu noteikšanai ūdenī un vidē						X				X		

X - Pārbaudes veida aktīvākais veikšanas laiks

Mēslošanas līdzekļu un substrātu aprites un mēslošanas līdzekļu lietošanas kontrole un uzraudzība

7.8.1. Mēslošanas līdzekļu un substrātu aprites vietu pārbaudes

Pārbauzu skaits: 100

Gada laikā reģionālās nodaļas teritorijā jāpārbauda:

1. uzņēmumi, kuri 2023. gadā pirmo reizi reģistrējuši, pieteikuši uzskaitē vai iekļāvuši paziņoto mēslošanas līdzekļu (turpmāk arī – ML) un substrātu (turpmāk arī – SB) sarakstā kādu ML vai SB (jauni uzņēmumi, kas ir atbildīgi par ML laišanu aprītē);
2. kaļķošanas materiālu – kurtuvju pelnu ražotāji, kuru reģistrētajiem pelniem 2023. gadā bija konstatētas kvalitātes neatbilstības un veikuši atkārtotu reģistrāciju;
3. ML un SB ražošanas, iepakojšanas (pārpakošanas) un vairumtirdzniecības vietas, kurās pēdējo divu gadu laikā nav veiktas pārbaudes;
4. ne mazāk kā četras mazumtirdzniecības vietas, kurās tiek tirgoti ML – sprāgstvielu prekursori (saskaņā ar tirgotāju iesniegumiem, skatīt prekursoru tirdzniecības vietas.xlsx);
5. divas tirdzniecības vietas, kas izvietotas tirgus teritorijās un kurās pēdējo divu gadu laikā nav veiktas pārbaudes;
6. tirdzniecības vietas, ja par tām dienestā ir saņemta sūdzība (operatīvā pārbaude).

Veicot pārbaudi pie personas, kas ir atbildīga par ML laišanu aprītē, pārbauda ML un SB marķējuma teksta atbilstību iesniegtajam tekstam.

ML un SB aprites vietu plānveida pārbaudes pabeidz līdz 1. decembrim.

7.8.2. Mēslošanas līdzekļu un substrātu kontroles paraugu ņemšana

Paraugu skaits: 80

ML un SB kontroles paraugu ņemšanu veic **vienlaicīgi** ar aprites vietas pārbaudi.

Optimālais paraugu ņemšanas laiks norādīts 9.tabulā.

Paraugus ņem pie personas, kas ir **atbildīga par konkrētā ML vai SB laišanu aprītē** (ražotājs, ievadētājs, iepakotājs). Izņēmums – ja ML un SB ir reģistrējies, pieteicis uzskaitē vai iekļāvis paziņoto ML un SB sarakstā ārvalstu ražotājs – paraugu ņem pie tirgotāja.

ML un SB paraugu ņem, pirmkārt, saskaņā ar šādiem riska kritērijiem:

1. kaļķošanas materiāli:
 - a) kurtuvju pelni, kuri reģistrēti 2023. gadā;
 - b) kurtuvju pelni, kuriem 2023. gadā bija konstatētas kvalitātes neatbilstības;
 - c) kurtuvju pelni, kuriem paraugi nav ņemti pēdējos divos gados;

2. 2023. gadā KUVIS mēslošanas līdzekļu valsts reģistrā vai paziņoto mēslošanas līdzekļu sarakstā iekļautie organiskie un oragnominerālie ML un SB, pirmkārt dzīvnieku izcelsmes izejvielas saturošie un kuriem nav ņemti paraugi pēdējos divos gados;
3. fosfora saturoši mēslošanas līdzekļi;
4. pamatojoties uz reģionālajā nodaļā saņemtu sūdzību par iespējamo ML kvalitātes neatbilstību deklarētajai kvalitātei;

ML un SB paraugus ņem pie personām, kas ir atbildīgas par ML un SB laišanu aprītē – pie reģionālās nodaļas teritorijā esošajiem ML un SB ražotājiem, ievēdēju tirdzniecības vietās un pie iepakotājiem, ievērojot šādus principus:

- proporcionalitātes principu starp uzņēmumiem;
- konkrētajam uzņēmumam vai ML un SB paraugs nav ņemts iepriekšējā gadā.

7.8.3. Mēslošanas līdzekļu lietošanas pārbaudes, pamatojoties uz personu iesniegumiem

Pārbažu skaits: 20

Pārbaudes veic visu gadu – pamatojoties uz personu sūdzībām par normatīvo aktu prasību neievērošanu, lietojot ML.

Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība, lai novērstu lauksaimnieciskas darbības izraisītu ūdens, augsnes un gaisa piesārņojumu

7.9.1. Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība

Pārbažu skaits: 70

Saskaņā ar reģionālo nodaļu gada plānu pārbaudes veic saimniecībās (atlasī veic Vispārējās uzraudzības daļa), kurās:

- iepriekšējā gadā, pamatojoties uz sūdzībām, konstatēti būtiski pārkāpumi kūtsmēsļu izmantošanā;
- saimniecībās, kurās pēdējos divus gadus nav veikta pārbaude un kuras apsaimnieko 20 ha LIZ un vairāk (ārpus ĪJT 15 ha un vairāk), atlasot pēc lauksaimniecības dzīvnieku blīvuma DV/ha, virzienā no lielākā blīvuma uz mazāko.

Mēslošanas līdzekļu lietošanas pārbaudes **pabeidz līdz 1. decembrim.**

Optimālais pārbažu veikšanas laiks ML uzraudzības jomā

9. tabula

Pārbaudes veids		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ML un SB aprites vietas pārbaudes un paraugu ņemšana	ML un SB aprites vietu pārbaudes			X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	ML un SB kontroles paraugu ņemšana			X	X	X	X	X	X	X	X	X	
ML lietošanas pārbaudes	ML lietošanas pārbaudes, pamatojoties uz personu iesniegumiem (operatīvās pārbaudes)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība			X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Ēnu ekonomikas apkarošana

Visās dienesta uzraudzības un kontroles jomās pievērš uzmanību iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem, kas saistīti ar nelegālu tirdzniecību, nodokļu nemaksāšanu, negodīgu komercpraksi, par šādiem gadījumiem informējot direktora vietnieku (galveno inspektoru).

Iespējamie pārkāpumi AAL uzraudzības jomā:

- AAL tirdzniecība bez speciālas atļaujas (licences).
- Latvijā neregistrēto vai nelegālo AAL tirdzniecība. Veicot AAL izplatīšanas un lietošanas pārbaudes, pievērš uzmanību AAL iepakojumam – vai nav ar Latvijā neregistrētu AAL iepakojuma lielumu, vai nav ar neregistrētu AAL marķējuma tekstu, pēc iespējas noskaidrojot to izcelsmi. Seko līdzī informācijai vietējos laikrakstos, interneta sludinājumu portālos par AAL piedāvājumiem, informācijai no lauksaimniekiem par AAL piedāvājumiem par neadekvāti zemām cenām, vai, piemēram, informācijai, ka AAL saimniecībai tiek piegādāti par daudz zemākām cenām (piemēram, no Lietuvas).

Iespējamie pārkāpumi ML un SB uzraudzības jomā:

- Tirdzniecībai piedāvāti ML un SB, kuri nav reģistrēti vai kuriem nav izsniegta atļauja tirdzniecībai, vai uzskaitē nepieteikti ML ar marķējumu “EK mēslošanas līdzeklis” un “CE mēslošanas līdzeklis”, vai paziņoto ML sarakstā neiekļauti ML un SB. Prasība attiecas arī uz ML un SB, kuri tiek piedāvāti interneta portālos un laikrakstos.
- Negodīga komercprakse – tirgotāju tīmekļvietnēs bioloģiskajiem lauksaimniekiem tiek piedāvāti ML un SB, kuri nav izvērtēti un iekļauti sarakstā “Atļauts izmantot bioloģiskajā lauksaimniecībā”.

Direktore

K. Lomakina